

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ДОСВІД ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ДП «ВИСОЦЬКЕ ЛГ»

*Т.М. Макаревич, студент**

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ, Україна*

Темпи розвитку людства у ХХІ столітті та зростаючі потреби у чистому повітрі, питній воді, продовольстві вимагають раціонального використання природних ресурсів, а також їх збереження та відновлення. Досягнення поставлених глобальних цілей можливо завдяки реалізації міжнародних зобов'язань, зокрема ініційованих Міжнародним союзом охорони природи у вигляді Бонського виклику, згідно якого необхідно заліснити 350 млн. га деградованих та знеліснених земель до 2030 року по всьому світу. Однак при створенні нових насаджень необхідно враховувати не тільки кількісні, але і якісні показники – їх біологічну стійкість та високу продуктивність. Саме тому актуальними є аналіз та узагальнення як позитивного, так і негативного досвіду створення насадження, а також оцінка комплексу факторів, що впливають на їх ріст та розвиток.

Мета дослідження – узагальнення досвіду відтворення лісів на прикладі ДП «Висоцького ЛГ» та формування рекомендацій щодо створення високопродуктивних та біологічно стійких деревостанів.

ДП «Висоцьке ЛГ» розташований у Західному Поліссі, для якого притаманні дерново-підзолисті ґрунти, тривалість вегетаційного періоду 202 дні, середньорічна температура – 6 °, сума річних опадів – 600 мм. За таких природно-кліматичних умов типовими едатопами є свіжі та вологі бори, субори, рідше судіброви. Варто зазначити, що сирі і мокрі гігротопи займають 34 % площі вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок.

Лісовідновні роботи у ДП «Висоцьке ЛГ» проводяться щорічно на площі 200-350 га, в тому числі 110-150 га створенням лісових культур. Для узагальнення досвіду створення насаджень підприємстві було обрано 10 проектів лісових культур на весну 2019 року. Переважаючими типами лісорослинних умов на лісокультурних площах є свіжі та вологі бори (A_2-A_3) та рідше вологі субори (B_3). Рельєф ділянок рівнинний, а ступінь задерніння визначено як слабку.

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук Г.О. Лобченко

На момент створення лісових культур на лісокультурних ділянках було присутнє природнє поновлення, представленє сосною звичайною в кількості $0,5 \text{ тис.шт.га}^{-1}$ та березою повислою – $1,5\text{--}2,5 \text{ тис.шт.га}^{-1}$. На всіх досліджуваних ділянках було запроєктовано таку схему змішування; 10 рядів сосни звичайної, з розміщенням посадкових місць $2,0 \times 0,6 \text{ м}$. Для вирощування садивного матеріалу сосни звичайної на підприємстві щорічно проводиться заготівля насіння на тимчасових лісонасінневих ділянках (лісосіки головного користування) на площі від 25 до 30 га. Окрім цього, на підприємстві проводиться заготівля жолудів дуба звичайного і дуба червоного на постійних лісонасінневих ділянках на площі 20 га. Також проводиться заготівля плодкових і чагарникових видів. Вирощування 2 млн. шт. садивного матеріалу для створення насаджень проводиться на тимчасових та постійних розсадниках підприємства.

Оскільки чисті соснові насадження мають високий клас природної пожежної небезпеки, з превентивною метою проводиться нарізання мінералізованих смуг шириною 0,7 м по периметру ділянок.

У загальному, у ДП «Висоцьке ЛГ» на прикладі проаналізованих проєктів лісових культур відтворення лісів відбувається чистими сосновими культурами із густотою посадки $8,3 \text{ тис.шт.га}^{-1}$ та з домішкою природного поновлення берези повислої. Однак, чисті лісові культур сосни звичайної на дерново-підзолистих ґрунтах є доцільними лише у бідних едатопах та плантаціях. Натомість, в умовах суборів у насадження доцільно водити листяні види, наприклад, дуб звичайний, заготівля жолудів якого для вирощування садивного матеріалу у підприємстві проводиться щорічно. При введенні дуба звичайного можна досягнути збільшення біорізноманіття, прискорення мінералізації підстилки, зниження класу природної пожежної небезпеки та підвищення біологічної стійкості насаджень до збудників хвороб та шкідників. Окрім того, на підприємстві доцільно запроєктувати заготівлю насінневого матеріалу та вирощування сіянців не тільки дуба звичайного, а й інших листяних та чагарникових видів, зокрема, липи дрібнолистої, ліщини звичайної, черемхи пізньої, горобини чорноплідної. Введення чагарника у культури сосни звичайної у борових умовах матиме меліоративну роль і сприятиме ґрунтополіпшенню та, на відміну від берези, не пригнічуватиме головну породу.